

Siirtolaisuusinstituutin TOIMINTAKERTOMUS vuodelta 1975

1. TAVOITTEET

Vuonna 1974 perustetun Siirtolaisuusinstituutin tarkoituksena on edistää siirtolaisuuteen ja maan sisäiseen muuttoliikkeeseen kohdistuvaa tutkimustoimintaa, erityisenä tehtävänä tarkoituksenmukaisen työnjaon edistäminen tutkimuslaitosten ja muiden alan yhteisöjen ja yksityisten henkilöiden välillä. Toiseksi instituutin tehtävänä on julkaista siirtolaisuustutkimuksia sekä informoida siirtolaisuudesta ja sen tutkimuksesta. Kolmantena toiminta-alueena on kansainvälisen yhteistyön kehittäminen muissa maissa toimivien vastaavien laitosten ja kansainvälisten järjestöjen kanssa.

2. HALLINTO JA TOIMISTO

Siirtolaisuusinstituuttia ylläpitävään säätiöön kuuluvat maamme kaikki korkeakoulut, Suomi-Seura, Väestöliitto ja suuri joukko muita siirtolaisuudesta kiinnostuneita yhteisöjä sekä valtiovalan edustajina opetus-, ulkoasiain- ja työvoimaministeriö. (liite 1) Valtuuskunnan puheenjohtajana v. 1975 toimi prof. Jorma Pohjanpalo ja varapuheenjohtajana kouluneuvos Jussi Saukkonen. Valtuuskunta kokoontui toimikautena kaksi kertaa. Vuosikokouksessa 11.4.1975 hyväksyttiin säätiön edellisen vuoden toimintakertomus sekä tilinpäätös. Vuosikokouksen jälkeen esitelmöi lis. Altti Majava aiheesta "Työvoimaministeriön siirtolaisuustutkimukset". Valtuuskunnan syyskokouksessa, joka pidettiin Muuttoliikesymposiumin yhteydessä Ruissalon Kongressihotellissa 20.11.1975, hyväksyttiin säätiön toimintasuunnitelma ja

talousarvio vuodelle 1976. Valtuuskunnan uusiksi jäseniksi hyväksyttiin Ruotsin Suomalaisseurojen Keskusliitto sekä Svenska Finlands Folktingsfullmäktige. Valtuuskunnan erovuorossa olleet jäsenet prof. Niilo Hallman, ap.kaup.joht. Johannes Koikkalainen, pääsiht. Pentti Palmu, toim. Osmo Vatanen, prof. Uuno Varjo, prof. Bill Widen valittiin uudelleen. Samoin valittiin uudelleen Siirtolaisuusinstituutisäätiön hallituksen erovuorossa olleet jäsenet: lähetystöneuvos Anders Hulden, vanh.hall.siht. Lauri Lehtonen, toim.pääll. Holger Quick sekä tuomari Pentti Väänänen. Tilintarkastajiksi valittiin pankinjohtaja Paavo Salonen (varamies pankinjohtaja Pentti Ahvio) sekä HTM Seppo Saarto (varamies HTM Eino Vänninen).

Siirtolaisuusinstituutisäätiön hallituksen kokoonpano ilmenee liitteestä 1. Hallituksen puheenjohtajana toimi prof. Viljo Niitemaa ja varapuheenjohtajana vanh.hall. sihteeri Lauri Lehtonen. Hallitus kokoontui toimikautena neljä kertaa.

Siirtolaisuusinstituutin henkilökuntaan kuului toht. Olavi Koivukangas, johtajana, HuK Maija-Liisa Kalhama toimistosihteerinä. HuK Kaija Turpeinen suoritti muuttoliikkeisiin liittyvien lehtileikkeiden kokoamista ja arkistointia toukokuuhun 1975 saakka, jonka jälkeen työtä jatkoi rva Mary Smolensky 20.5. - 17.7. 1975 välisen ajan. VTM Simo Toivonen aloitti 8.4.1975 tehtäväänsä siirtolaisbibliografian aineiston kerääminen ja toimittaminen kirjan muotoon. VTK Leila Lundström toimi 1.8. lähtien toimistosihtee-

rinä avustaan pääasiassa Muuttoliikesymposiumin käytännön järjestelyissä. Lisäksi instituutin henkilökuntaan on ulkopuolisena avustajana kuulunut valokuvaaja Kari Lehtinen, joka on avustanut valokuvanäyttelyn ja -arkiston kokoamisessa.

Turun yliopiston yleisen historian laitos, jonka yhteydessä Siirtolaisuusinstituutti aloitti toimintansa, muutti uusiin toimitiloihin heinäkuun puolivälissä 1975, jolloin Siirtolaisuusinstituutille varattiin laitoksen entisistä tiloista 4 toimistohuonetta. Muutto uusiin ja väljempiin tiloihin tapahtui välittömästi.

3. VARSINAINEN TOIMINTA

3.1. Tutkimusten edellytysten parantaminen

Perustamisestaan lähtien Siirtolaisuusinstituutti on kerännyt siirtolaisuuteen ja maan sisäiseen muuttoliikkeeseen liittyvää bibliografista tietoutta. Aineiston keruu alussa suoritettuna peruskyselyn ym. lähteiden pohjalta on loppuun suoritettu, ja bibliografia on käsikirjoitusvaiheessa. Tarkoituksena on julkaista suomalaisen siirtolaisuuden bibliografia v. 1976 aikana.

Monet opiskelijat ja tutkijat ovat käyneet tutustumassa siirtolaisuusinstituutin bibliografiakortistoon ja lehtileikekokoelmaan, josta varsinkin alempien opinnäytteitten tekijät ovat saaneet tuoretta ja ajankohtaista tietoa. Lehtileikekokoelmaa on toimikautena kasvatettu yhteistyössä Väestöliiton kanssa.

Siirtolaisuusinstituutin kirjastoa on toimikautena kartutettu pääasiassa lahjoituksin sekä tuomalla vaihtosuhteita kotimaisiin ja ulkomaisiin tutkimuslaitoksiin. Kuitenkin on jouduttu huomaamaan, että kirjaston määrätietoinen kartuttaminen alkaa olla välttämätöntä. Erittäin tarpeellista olisi saada instituuttiin peruskirjasto, joka sisältäisi jokapäiväisessä työssä tarvittavat käsikirjat. Samoin olisi pyrittävä tilaamaan ulkomailla ilmestyvät suomalaiset siirtolaislehdet, joiden saa-

minen instituuttiin on toistaiseksi ollut satumanvaraista, koska lehtiä on pyydetty ilmaisjakeluna.

3.2. Julkaisu- ja tiedotustoiminta

Siirtolaisuusinstituutti julkaisee kolmea kirjasarjaa: A-sarja ilmestyy suomeksi, B-sarja ruotsiksi ja C-sarja englanniksi.

Vuoden 1975 aikana ilmestyivät seuraavat julkaisut:

1) Siirtolaisuustutkimuksia A 1:

Olavi Koivukangas,

Suomalainen siirtolaisuus Australiaan toisen maailmansodan jälkeen, (Finnish Migration to Australia since World War II). Kokkola 1975, s. 262.

2) Siirtolaisuustutkimuksia A 3:

Maija-Liisa Kalhama,

(toim.) Ulkosuomalaisuuskongressin 27.-28.6.1975 esitelmät ja puheenvuorot. Jyväskylän Kesä 24.6.-3.7.1975. Turku 1975. s. 104.

3) Migration Studies C 3:

Michael G. Karni-Matti E. Kaups-Douglas J. Ollila (eds.),

The Finnish Experience in the Western Great Lakes Region: New Perspectives, Vammala 1975. s. 232. Tutkimus tehtiin yhteistyössä Minnesotan yliopistossa toimivan Immigration History Research Centerin kanssa.

Siirtolaisuusinstituutti julkaisee lisäksi **Siirtolaisuus-Migration** -nimistä aikakauskirjaa, joka ilmestyi v. 1975 neljä kertaa. Aikakauskirjan kohdalla tapahtui huomattavaa kehitystä kuluneena toimikautena, kun entisen offsetmonistetun lehden tilalle päätettiin ottaa edustava kirjapainossa ladottu painoasu. Samalla lehteen saadaan mahtumaan

enemmän tekstiä ja voidaan käyttää valokuvia ja piirroksia elävöittämään sisältöä.

Siirtolaisuusinstituutin tehtävänä olevan USA:n 200-vuotisjuhlakirjan toimittamisessa, päätoimittajana prof. Vilho Niitemaa, päästiin toimikautena kirjapainovaiheeseen. Samoin USA:n 200-vuotisjuhlallisuuksiin tulevaa valokuvanäyttelyä varten kerättiin materiaalia sekä kotimaasta että ulkomailta. Aineistoa saatiinkin hyvin kokoon ja voitiin ryhtyä suunnittelemaan valokuvanäyttelyn käsikirjoitusta. Valokuvanäyttelyn aineiston keräämisen yhteydessä pantiin alulle Siirtolaisuusinstituutin valokuva-arkiston kokoaminen. Tällä hetkellä arkistossa on kuvia useimmista suomalaisen siirtolaisuuden kohdemaista. Kuvia voidaan tulevaisuudessa välittää tutkijoitten, tiedotusvälineitten ym. tarvitsijoiden käyttöön.

Muu instituutin suorittama tiedotustoiminta on liittynyt toimiston jokapäiväiseen työskentelyyn vastattaessa lukuisiin ja erilaisiin tiedusteluihin. Julkisen sanan edustajille on toimikautena lähetetty kaikkiaan 6 tiedotetta. Siirtolaisuus-Migration aikakauslehdessä on mahdollisuuksien mukaan pyritty tiedottamaan mm. seminaareista ja konferensseista niin kotimaassa kuin ulkomailla. Lisäksi Siirtolaisuusinstituutti oli mukana parissa TV-ohjelmassa, joista huomattavain oli ns. "aivovuoto"-ohjelma, sekä muutamassa Yleisradion ulkosuomalaisille tarkoittamassa radiolähetyksessä.

3.3. Seminaari- yms. toiminta

Siirtolaisuusinstituutin yhdeksi keskeisimmistä toimintamuodoista v. 1975 muodostui seminaari- ja kongressitoiminta.

Jyväskylän Kesän yhteydessä avustettiin Ulkosuomalaisuuskongressia (27.-28.6.1975) Sen järjestelyjä varten Jyväskylän Kesän hallitus asetti toimikunnan, jossa oli edustus Suomi-Seura r.y:stä, Siirtolaisuusinstituutista ja Siirtolaisasiain neuvottelukunnasta. Kongressi valotti ulkosuomalaisten elämää ja kulttuuria lähinnä kaukosiirtolaisten osalta.

Kongressissa kerrottiin myös ulkosuomalaisille siirtolaispolitiikkamme suuntaviivoista sekä vastattiin kysymyksiin, joita lukuisat, eri puolilta maailmaa Jyväskylään saapuneet siirtolaiset esittivät entiselle kotimaalleen. Instituutin hallituksen puheenjohtaja prof. Vilho Niitemaa piti tilaisuudessa esitelmän aiheena "Suomalainen siirtolaisuus pähkinäkuoressa" ja instituutin johtaja Olavi Koivukangas selvitteli suomalaista siirtolaisuutta nykypäivinä eri maissa. Kuten kohdasta 3.2. ilmenee, Ulkosuomalaisuuskongressin esitelmät ja puheenvuorot julkaistiin instituutin toimesta v. 1975 lopulla.

Muuttoliikesymposium

Maan rajojen ulkopuolelle suuntautunut siirtolaisuus on kuitenkin viime vuosina ollut vähäistä verrattuna valtakunnan sisäiseen muuttoliikkeeseen. Siirtolaisuusinstituutti järjesti 20.-21.11.1975 Ruissalon Kongressihotellissa maan sisäistä muuttoliikettä käsittelevän symposiumin, jonka päätarkoituksena oli tarkastella maassamuuttoa kokonaisuudessaan ja erityisesti niitä alueita, jotka ovat viime vuosien keskusteluissa ja tutkimuksissa jääneet vähäiselle huomiolle. Muuttoliikesymposiumia valmistelleeseen toimikuntaan Siirtolaisuusinstituutin valtuuskunta valitsi arkkitehti Raimo Narjuksen puheenjohtajaksi ja maisteri Sakari Sivulan sihteeriksi. Muut toimikunnan jäsenet olivat pastori Jouni Apajalahti, Perheasiainneuvottelukeskuksesta, ap.prof. Lauri Hautamäki Helsingin yliopistosta, maisteri Kari Hietala työvoimaministeriöstä, instituutin johtaja Olavi Koivukangas sekä maisteri Aimo Pulkkinen Väestöliitosta.

Kutsu symposiumiin lähetettiin julkisen vallan, korkeakoulujen sekä aluepolitiikasta ja muuttoliikkeistä kiinnostuneiden järjestöjen edustajille sekä yksityishenkilöille. Symposiumiin osallistui 121 henkilöä. Alustajat ja puheenvuorojen käyttäjät edustivat eri alojen asiantuntemusta. Tulevaa suunnittelua

ja päätöksentekoa varten symposiumin alustukset ja puheenvuorot päätettiin julkaista kirjana. Sen toimittaminen aloitettiin kulu-neena toimikautena.

Muu seminaaritoiminta

Lisäksi Siirtolaisuusinstituutti osallistui eräisiin muihin siirtolaisuutta käsitteleviin seminaareihin. Näistä mainittakoon Pohjois-mainen kieliseminaari Hanasaassa 4.-6.4.75 sekä työvoimaministeriön siirtolaistutkimus-ryhmän kesäseminaari Jyväskylässä 30.6.-4.7. 1975.

Liittyen läheisesti USA:n 200-vuotisjuh-lallisuuksiin v. 1976 Siirtolaisuusinstituutti järjestää tulevana toimikautena USA:n 200-vuotisjuhlaseminaarin historian opettajille ja muille asiasta kiinnostuneille. Tämän semi-naarin suunnittelu- ja järjestelytöt aloitet-tiin syksyllä 1975.

3.4. Kansainvälinen toiminta

Opetusministeriön 20.11. 1974 asetta-massa USA Bicentennial-Suomen Toimikun-nassa ovat Siirtolaisuusinstituuttia edusta-neet prof. Vilho Niitemaa ja tri Olavi Koivu-kangas. Toimikunnan tehtävänä on valmis-tella Suomen osallistumista USA:n 200-vuo-tisjuhlallisuuksiin kesällä 1976.

Siirtolaisuusinstituutin johtaja Olavi Koivukangas teki tammikuussa 1975 runsaat kolme viikkoa kestäneen matkan Yhdysval-toihin ja Kanadaan. Matkan aikana hän tu-tustui sikäläisiin siirtolaisuuden tutkimuskes-kuksiin, suomenkielen opetukseen yliopis-tossa ja amerikansuomalaisiin järjestöihin. Matkan pääkohde oli Minnesotan yliopiston yhteydessä sijaitseva Immigration History Research Center, jonka kanssa tehtiin sopi-mus Duluthissa v. 1974 pidetyn siirtolaisse-minaarin esitelmien julkaisemisesta yhteis-työnä. Tämä teos Migration Studies C 3, il-mestyi syksyllä 1975 Siirtolaisuusinstituutin julkaisusarjassa. Sopimuksen mukaisesti osa julkaisuista lähetettiin Minnesotan yliopis-

toon Amerikassa markkinoitavaksi. Tuotto käytetään yhteistyön edelleen kehittämi-seen.

Nordic Association for American Stu-dies järjesti Oslossa 5.-7.5.1975 konferenssin aiheesta "Skandinaavinen siirtolaisuus Yh-dysvaltoihin". Konferenssiin osallistui Suo-mesta Siirtolaisuusinstituutin ja Turun yli-opiston yleisen historian siirtolaistutkimus-ryhmän edustajina prof. Vilho Niitemaa, prof. Bill Widen, instituutin johtaja Olavi Koivukangas sekä luennoitsijana dos. Reino Kero. Matkan aikana solmittiin yhteyksiä pohjoismaisiin - erikoisesti norjalaisiin - siir-tolaisuuden kanssa tekemisissä oleviin lai-toksiin ja henkilöihin. Norjalainen yliopis-ton lehtori Einar Niemi lupautui toimimaan Siirtolaisuusinstituutin yhteyshenkilönä in-formoiden siirtolaisuuteen liittyvistä asioista sekä välittäen bibliografista ym. aineistoa Siirtolaisuusinstituutille.

Menomatalla Oslon prof. Niitemaa ja tri Koivukangas keskustelivat Ruotsin Suo-malaisseurojen Keskusliiton edustajien kans-sa ruotsinsuomalaisten historiantutkimuk-seen ja arkisto-oloihin liittyvistä kysymyk-sistä. Paluumatkalla Oslosta tri Koivukan-gas poikkesi Ruotsissa Växjössä tutustumas-sa sikäläiseen Emigrantinstitutettiin. Eriko-isesti sen arkistointi- ja dokumentointimene-telmät ovat kiinnostavia ja suuntaa-antavia oman laitoksen kehittämisen kannalta.

Tukholman siirtolaisseminariumiin 29.-30.9.1975 osallistui Siirtolaisuusinstituutin edustajana tri Olavi Koivukangas. Matkan ai-kana hän kävi tutustumassa myös Tukhol-man kaupunginarkiston siirtolaisia koske-vaan materiaaliin.

Kansainvälisten vierailujen merkeissä kävivät mm. seuraavat henkilöt tutustumas-sa Siirtolaisuusinstituuttiin. Anita Valkama Suomen New Yorkin pääkonsulaatista, Dr. Merril Peterson Virginian yliopistosta, hän piti samassa yhteydessä luennon Thomas Jeffersonista. Siirtolaisuusinstituutin toimes-ta oli luennosta tiedotettu Turun yliopiston ja Åbo Akademin laitoksille. Kanadasta kä-vi instituuttiin tutustumassa tutkija Satu

Repo, joka sai paljon hyviä lähdeviitteitä instituutin bibliografiakortistosta tutkimustaan varten. Edelleen instituuttiin kävi tutustumassa David Schwarz Ruotsista Tukholman yliopiston sosiologian laitokselta. Hänen kanssaan sovittiin siirtolaisbibliografiaa ym. asioita koskevasta yhteistyöstä. Kaikkiaan instituuttiin kävi toimikautena tutustumassa 14 ulkomaista vierasta. Useimmat olivat Amerikasta saapuneita yksityishenkilöitä tai tutkijoita, mutta joukossa oli myös Australiasta saakka saapuneita vieraita.

4. L O P P U K A T S A U S

Siirtolaisuusinstituutin ensimmäiselle varsinaiselle toimikaudelle on ollut tyypillistä toimintalinjojen vakiintuminen. Keskeisiksi tehtäviksi ovat muodostuneet julkaisu-toiminta ja seminaarien järjestäminen. Nykyinen henkilökunta, kaksi varsinaista toi-

mihenkilöä, sekä kaksi tilapäistä virastotyöntekijää on liian pieni ottaen huomioon tehtävien laajuuden ja monipuolisuuden. Kiipemmin tarvittaisiin lisätyövoimaa julkaisusektorilla. Useiden tekeillä olevien kirjojen sekä aikakauskirjan toimittamiseen tarvittaisiin erillinen toimitussihteeri. Myös olisi ryhdyttävä aktiivisiin toimenpiteisiin ruotsinsuomalaisten tulevaa historian kirjoitusta palvelevan materiaalin keräämiseksi. Siirtolaismuseon aikaansaamista pidettiin tärkeänä, mutta asiassa on jääty odottavalle kannalle, varsinkin kun Peräseinäjoella on virinnyt voimakas harrastus siirtolaismuseon perustamiseksi.

Siirtolaisuusinstituutti on vakiinnuttanut toimintansa v. 1975 ja katsoo luottavaisesti tulevaisuuteen.

Turussa helmikuun 16 päivänä 1976

SIIRTOLAISUUSINSTITUUTIN HALLITUS

toim.joht.Tauri Aaltio	Suomi-Seura r.y.	hall.siht. Lauri Lehtonen	Opetusministeriö
lähetystöneuvos Anders Huldén	Ulkoasiainministeriö	prof.Vilho Niitemaa	Turun yliopisto
prof. Lars Huldén	Helsingin yliopisto	prof.Oscar Nikula	Åbo Akademi
toim.joht.Jouko Hulkkio	Väestöliitto	toim.pääll.Holger Quick	Työvoimaministeriö
		kaup.valt.Pentti Väänänen	Turun kaupunki

SIIRTOLAISUUSINSTITUUTIN VALTUUSKUNTA

Jäsen	Varajäsen	Yhdistys tms.
prof.Armas Nieminen	prof.Olli Kultalahti	Tampereen yliopisto
prof.Terho Pulkkinen	FT Jorma Kytömäki	Turun yliopisto
prof.Uuno Varjo	prof.Kyösti Julku	Oulun yliopisto
prof.Bill Widén	prof.Oscar Nikula	Åbo Akademi
prof.Pertti Virtaranta	prof.Yrjö Blomstedt	Helsingin yliopisto
prof.Mauno Jokipii	ap.prof.Erkki Lehtinen	Jyväskylän yliopisto
lähetystöneuvos Anders Huldén	maist. Ritva-Liisa Elomaa	Ulkoasiainministeriö
hallitussihteeri Lauri Lehtonen	kultt.siht.Raija Kallinen	Opetusministeriö
projektinjoht.Altti Majava	toim.pääll.Holger Quick	Työvoimaministeriö
toht.Ahti Auranen	kirkkohra Päivö Tarjamo	Kirkon ulkomaanasiaien Toimikunta
varatuom.Eva-Brita Björklund	maist. Karmela Bélinki	Unioni Naisasialiitto Suomessa
pääsiht.Pentti Palmu	Yht.tiet.kand.Jurkka Linna	Suomalaisuuden Liitto
prof.Niilo Hallman	prof.Ole Wasz-Höckert	Mannerheimin Lastensuojeluliitto
ap.kaup.joht.Johannes Koikkalainen	kaup.siht.Paavo Mäkinen	Turun kaupunki
toim.joht.Perttu Koillinen	jaostosiht.Kauko Lehto	Varsinais-Suomen Maakuntaliitto
liikkeenjoht.Esko V.Koskelin	toim.Matti Jussila	Suomen Nuorison Liitto
arkkitehti Raimo Narjus	tutk.siht.Timo Sinisalo	Seutusunnittelun Keskusliitto
toim.joht. Eero Nurmela	teoll.neuvos Veikko Valavaara	Turun yliopistosäätiö
prof. Jorma Pohjanpalo	joht.Ahti Fredriksson	Suomi-Seura r.y.
kaup.joht.Tuure Salo	prof.Reima Erma	Pohjola-Norden Yhdistys r.y.
kouluneuvos Jussi Saukkonen	maist.Aimo Pulkkinen	Suomi-Amerikka Yhdistysten Keskusliitto
VTT Aarno Strömmer	Mila Ivanow	Väestöliitto
toim.Osmo Vatanen	FL Roger Broo	Immigrant-Institutet, (Tukholma)
dos.Veijo Saloheimo	Markku Peura	Pohjois-Karjalan yliopistoseura
prof.Harald Teir		Sven. Fin. Folktingsfullmäktige
Arvo Yläräkkö		Ruotsin Suomalaisseurojen Keskusliitto